

Nezisková organizácia ARTEFAKT,n.o. Komenského 41 040 01 Košice
IČO 35581832 tel. 0949 478 666 e-mail: jasan.igor@gmail.com

KONZERVÁTORSKÝ PROTOKOL

o prácach vykonaných na konzervovaní
figurálneho včelieho úľa.

V Košiciach dňa 05.12.2023

Igor Jasaň
Štatutárny zástupca
Artefakt, n.o.

Priebeh konzervátorských prác.

Na zbierkovom predmete - figurálnom včelom úle - boli na základe skutočností zistených reštaurátorským výskumom, vykonané konzervátorské práce schválené v návrhu na konzervovanie.

Na začiatku konzervátorských prác bol predmet mechanicky, za pomoci kefiiek a štetcov zbavený hrubých nečistôt.

1. V prvom kroku bola polychrómia na miestach, kde bola uvoľnená a hrozilo jej odpadnutie od dreveného podkladu, upevnená pomocou 8% roztoku želatíny / foto 01 /.

2. V druhom kroku boli rozobrané nefunkčné spoje jednotlivých častí postavy. Najprv bol uvoľnený tmel z včelieho vosku, ktorým boli upchané diery na upevňovacie kolíky v ramene. Následne boli vytiahnuté zlomené ihlanovité kolíkové spoje ruky a demontované drevené lišty držiace dosky samotného včelieho úľa. / foto 02 /.

3. Po vyčistení celého povrchu predmetu roztokom ph neutrálneho saponátu v destilovanej vode sa pristúpilo k odstráneniu zvyškov zoxidovaného laku z povrchu polychrómie. Na tento účel bolo použité organické rozpúšťadlo toulén / foto 04 - 05/.

Pri dôkladnom čistení boli zistené tieto nové skutočnosti. Na povrchu záhybov sukne boli nájdené zvyšky pôvodného náteru zelenej farby /foto 03/.

4. Následne sa prišlo k prevedeniu ochrany dreva pred pôsobením drevokaznými škodcami. Na napadnutých miestach bol prostriedok do výletových otvorov aplikovaný pomocou injekčnej striekačky / foto 06 - 07/. Celá spodná, najviac exponovaná časť postavy, bola ochranným prostriedkom napustená viacnásobným náterom. Použitý bol koncentrovaný dezinfekčný prostriedok proti škodcom s účinnou látkou Cypermetrín / foto 06 - 07/.

5. Samotné spevnenie drevnej hmoty predmetu bolo prevedené jeho ponorením do vane s petrifikačným 10% roztokom akrylátovej živice Solakryl BT 55 riedenej v touléne. Plastika bola napúšťaná v dvoch krokoch a to ponorením do vane ľavej a následne pravej strane postavy. Ponor do vane bol realizovaný po dobu 2 mesiacov čo zabezpečuje dôkladnú petrifikáciu predmetu / foto 08 – 12/.

6. Po odvetraní organického rozpúšťadla a vysušení predmetu boli realizované opravy hrubých mechanických poškodení predmetu.

Na miestach, kde chýbajúce časti dreva oslabovali konštrukčnú stabilitu postavy, bola doplnená nová drevná hmota. Drevo bolo vložené do veľkej praskliny na spodnej strane úľa ako aj do plátov dreva tvoriacich boky sukne / foto 13- 18 /.

3.

Na tvárovej časti hlavy bola doplnená chýbajúca časť obočia a hornej pery. Ich pôvodný tvar sa dal definovať podľa dochovaných, originálnych vrychov po rezbárskom nástroji. Doplnené drevo bolo po vyrezaní do potrebných tvarov tónované liehovým moridlom zodpovedajúceho odtieňa.

Hrubé mechanické poškodenia povrchu na tvárovej časti boli vytmelené akrylovým tmelom a vyretušované odstrániteľnými akrylovými farbami / foto 19 – 22 /.

7. Zlepenie pôvodných, rozobraných časti zbierky, bolo z ohľadom na predchádzajúce dôkladné nasýtenie hmoty predmetu petrifikačnou látkou, realizované koncentrovanou živicom Solakrylu BT 55. Osobitne petrifikované časti kolíkových spojov boli vložené na pôvodné miesto v ramene a upevnené voskovým tmelom.

8. Záverečná konzervácia bola na doplnených, retušovaných plochách prestriekaná matným akrylovým lakom. Povrch bol konzervovaný voskovo – damarovým lakom.

Celý proces konzervovanie dreveného figurálneho včelieho úľa bol podrobne zaznamenaný a fotografický zdokumentovaný.

Zoznam použitého materiálu:

1. Bochemit – účinná látka Cypermetrín
2. Solakryl – BT 55
3. Toluén
4. Akrylové farby
5. Matný akrylový lak
6. Včelí vosk.
7. Damarová živica

Fotodokumentácia.

V obrazovej časti konzervátorského protokolu sú pod poradovými číslami zoradené fotografie dokumentujúce jednotlivé pracovné úkony a konečný stav zbierkového predmetu po konzervovaní.

- foto č.1 - upevňovanie polychrómie
- foto č.2 - rozobrané uvoľnené spoje
- foto č.3 - čistenie povrchu – detail zachovaných zvyškov zelenej farby v záhyboch sukne.
- foto č.4 - plastika po vyčistení povrchu - celok
- foto č.5 - čelný pohľad vrchná časť plastiky
- foto č.6 - náter dreva látkou proti drevokazným škodcom
- foto č.7 - napustenie dreva aplikované použitím injekčnej striekačky
- foto č.8 - petrifikácia ľavej strany plastiky
- foto č.9 - petrifikácia pravej strany plastiky
- foto č.10 - detail ponoru plastiky do vane so spevňujúcim prostriedkom
- foto č.11 - vyberanie plastiky z vane po nasýtení spevňujúcim prostriedkom
- foto č.12 - detail vyberania plastiky z vane
- foto č.13 - chýbajúca drevná hmota na spodnej časti sukne
- foto č.14 - doplnené drevo
- foto č.15 - morenie doplneného dreva
- foto č.16 - spodná strana plastiky po petrifikácii
- foto č.17 - dopĺňané drevo v hlbokkej praskline na spodnej časti
- foto č.18 - spodná časť plastiky po zlepení
- foto č.19 - tvárová časť plastiky po vyčistení
- foto č.20 - tvárová časť plastiky po doplnení dreva na obočí
- foto č.21 - tvárová časť plastiky po vytmelení obočia
- foto č.22 - tvárová časť plastiky po vytmelení obočia

Konečný stav predmetu po konzervovaní.

- foto č.23 - čelný pohľad celok plastika
- foto č.24 - bočný pohľad celok
- foto č.25 - zadný pohľad celok
- foto č.26 - čelný pohľad vrchná časť postavy
- foto č.27 - detail pôvodného upevnenia ruky na ramennej časti
- foto č.28 - čelný pohľad hlava plastiky
- foto č.29 - detail zachovanej polychrómie na krku a náhrdelníku
- foto č.30 - zadný pohľad spodná časť plastiky
- foto č.31 - detail praskliny na zadnej strane plastiky

Konzervátorské práce realizoval: reštaurátorský ateliér ARTEFAKT, n.o.

Zodpovedný konzervátor : Igor Jasaň